

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

آموزش و پرورش ، جهانی شدن ، فناوری

سها احمدی^۱، ابراهیم حاتمی^۲، مهدی دهقانی^۳، احمد قنبرزاده ماری^۴
^۱ دکتری تخصصی ، آموزش ریاضی ، دانشگاه آزاد تهران مرکز
اداره آموزش و پرورش ناحیه ۲ بندرعباس، آموزشگاه شهید جواد نصری
Saha.math@yahoo.com
۰۹۱۷۲۲۹۷۹۸۹

^۲ کارشناسی ارشد ، روانشناسی بالینی، دانشگاه پیام نور
^۲ اداره آموزش و پرورش ناحیه ۲ بندرعباس، آموزشگاه شهید جواد نصری
Ebrahim.hatami93@yahoo.com
۰۹۱۷۱۶۰۸۱۰۷

^۳ کارشناسی ، آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان
^۲ اداره آموزش و پرورش ناحیه ۲ بندرعباس، آموزشگاه شهید جواد نصری
Saha.math@yahoo.com
۰۹۱۷۹۰۰۳۰۰۶

^۴ کارشناسی ، آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان
^۲ اداره آموزش و پرورش ناحیه ۲ بندرعباس، آموزشگاه شهید جواد نصری
Allfaa2020@gmail.com
۰۹۳۰۸۴۹۲۱۲۰

چکیده

پدیده جهانی شدن از بحث برانگیزترین مسایل روز جهان به شمار میرود. پدیده‌های که در تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی انسان‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای داشته و مرزهای جغرافیایی را به حداقل ممکن کاهش می‌دهد، منافع مردم و کشورها را بیش از پیش به هم تنیده کرده و علاوه بر کالا و خدمات، افکار و دانش بشری را نیز آسان‌تر و بی‌حد و مرزتر از گذشته مبادله می‌کند.

جهانی شدن به مفهوم فرایند جامعه باز یا دهکده جهانی اطلاق میشود که در آن همگان از حقوق برابر نظیر آزادی بیان، رشد فکری، آرمان یکپارچگی، انجمنهای علمی، فرهنگی و صنعتی با ارشاد مدیران شایسته و رهبران کارآمد آموزشی بر خوردار باشند جهانی شدن از بحث برانگیزترین مسایل روز جهان به شمار میرود جهانی شدن همانند بسیاری از پدیده‌های جهانشمول در اغلب حوزه‌ها مورد توجه قرار گرفته است. یکی از حیثه‌هایی که جهانی شدن در آن به سرعت در حال پیاده شدن است، یادگیری و به طور اخص آموزش و پرورش است که به شناخت استعدادهای بالقوه دانش‌آموزان و ارزیابی دقیق آمادگی آنان برای یادگیری و مسئولیت‌پذیری در جامعه می‌پردازد.

کلمات کلیدی: جهانی شدن ، آموزش و پرورش ، یادگیری ، عصراطلاعات ، چالش‌های آموزش و پرورش

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

۱ - مقدمه

امروزه، تقریباً تمام کسانی که به دنبال توسعه و اصلاحات هستند در همه جای دنیا از آموزش و پرورش شروع میکنند و رویکردهای برآمده از عصر جدید ارتباطات و فناوریها در تعلیم و تربیت از جمله دیدگاه حداکثری مبتنی بر خودیادگیری و چگونگی یادگیری (فراشناخت)، یادگیری فرایندمدار و مستقل موجب حرکت تدریجی در باز تعریف مفاهیم اساسی تعلیم و تربیت شده است.

علم، تدریس، معلم، شاگرد، محتوای درسی و مدرسه در حال احراز تعاریف جدید هستند. جهانی شدن موجب شده تا در بسیاری از موارد مرزهای سنتی آموزش و فناوریها از بین رفته و نیازمند آن است که دوباره تعریف شود. برای مثال از بین رفتن مرز بین دولتهای ملی و جامعه جهانی، بین فرهنگ ملی و خرده فرهنگهای تشکیل دهنده آن، بین مدرسه و جامعه محلی، بین خانه و مدرسه، بین آموزش و کار، بین دنیای کار و مؤسسات یادگیری، بین آموزش رسمی و غیررسمی، بین برنامه درسی از قبل تنظیم شده و انتخابهای افراد، بین شاگرد و معلم، بین والدین و فرزندان آنها، بین انسان و ماشین و حتی بین رشتههای مختلف، موجب شده تا چالشهای عمدهای در آموزش ایجاد شود که به منظور برخورد با آنها و انطباق با تغییرات پیشآمده، برنامه ریزان و مربیان آموزشی بایستی گامهایی فوری و متهورانه برای تجدیدسازمان آموزشی در تمامی جنبهها و ابعاد بردارند و بدیهی است که غفلت از این کار به معنی سلب مسؤولیت به نفع جهانیسازی و جریان متولی آن است. از مطالعه وضعیت موجود در آموزش و پرورش کشورمان میتوان دریافت که در طول سالیان گذشته، تلاش موفقیتآمیزی برای شناسایی این چالشها و مقابله با آنها به عمل نیامده و اگر هم کاری صورت گرفته جامع و کامل نبوده و نظام آموزشی کشور کماکان به روش سنتی خود اداره میگردد.

جهانی سازی یک فرآیند قدرتمند است که بر بسیاری از جنبه های مختلف از آموزش و پرورش گرفته تا سیاست و اقتصاد تأثیر میگذارد. حتی در حوزه آموزش و پرورش، جهانی شدن بر بسیاری از بخشهای آموزش تأثیر گذاشته است. بین المللی شدن، یادگیری از راه دور، شکل جدید شهروندی و تجاریسازی، نمونه هایی از تأثیر بی پایان جهانی شدن در آموزش هستند. بلکه نظر میرسد در این سطح جهانی شدن تأثیر مثبتی بر بخش آموزش داشته باشد. با این وجود، با بررسی دقیق و مفصل این تأثیرات بر معلمان، مربیان و دست اندرکاران تعلیم و تربیت و فراگیران به طور خاص، واضح است که جهانی شدن میتواند تأثیر منفی هم بر آن افشار داشته باشد. سوال اصلی اینجا این است که آیا ایکن اثرات منفی بیشتر از تأثیرات مثبت است و بالعکس؟ یک سؤال برانگیزاننده دیگر این است که آیا مزایای جهانی شدن ارزش و بهای مبارزه با چالشها را دارد؟ بنابراین، یک معلم آینده که مستقیماً در نظام آموزش و پرورش با موقعیتهای متنوعی مواجه خواهد شد، باید از تأثیر جهانی شدن در آموزش آگاهی داشته باشد و بتواند تصمیمات متناسب در مورد آن بگیرد (ایزای، ۲۰۱۸).

چالش های جهانی آموزش و پرورش در قرن بیستویکم را میتوان ناشی از رویکردهای متفاوتی را به مشکلات آموزش و پرورش ایران و توانمندیهای آن اضافه و موضوعات گوناگونی را مطرح میسازند. مباحثی که هم در میان پژوهشگران و اندیشمندان آموزش و پرورش در سطح دانشگاهها و مراکز پژوهشی مطرح میباشد و هم نظر کارشناسان آموزش و پرورش، معلمان، والدین و جامعه را به خود معطوف ساخته است.

یادگیری، اساس زندگی فردی و تشکیل دهنده زندگی اجتماعی است. بنابراین به نظر میرسد یادگیری فرایندی است که به صورت هدفمند سبب ایجاد تغییر در رفتار انسان میشود. پس از یادگیری، یادگیرنده قادر به انجام کاری است که تا پیش از آن توانایی انجامش را نداشت. یادگیری به معنای کسب اطلاعات و اندیشه های تازه است. عاداتهای مختلف، مهارتهای متنوع، راههای گوناگون حل مسائل، مطالعه ی یک کتاب و... تجربیاتی محسوب میشود که ممکن است به یادگیری بینجامد (هیلگارد، ۱۳۷۱).

در قرن بیست و یکم، سیستم های آموزش و پرورش با چالش دوگانه تجهیز دانشآموزان به دانش جدید، مهارتها و ارزشهای مورد نیاز برای رقابت در یک بازار جهانی مواجه میشوند، در عین حال تولید فارغ التحصیلانی که مسئول بزرگسالان، شهروندان خوب کشورشان و جهان هستند. بنابراین، جهانی سازی ما را به چالش میکشد تا نه تنها میزان تحصیلات مورد نیاز، بلکه هدف نهایی آن را نیز بازنگری کنیم. پدیده جهانی شدن تأثیرات چشم گیری در سیستم های آموزشی و ارتباطی داشته و روش انتقال

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

مطلب و نقش معلم و دانش آموز را دچار تحول کرده است. توسعه چنین تکنولوژی انتقال از یک جامعه صنعت محور به جامعه اطلاعات محور را تسهیل نموده است. در عین حال، یک نقطه تاریک برای جهانی شدن وجود دارد که بسیار باز بودن سیستم های اطلاعات است (نورالدین و بهالدین، ۲۰۱۴).

سویی و تولفسون (۲۰۰۶)، نشان دادند که جهانی شدن چگونه مستلزم همبستگی، انتقال اطلاعات و ساختار هویتی ملی میباشد که به شدت با شرایط قبل از جهانی شدن متفاوت خواهد بود. سرعت انتقال دانش توسط فناوری اطلاعات و دوره های آمکوزش عکالی بکه سکورت آمکوزش الکترونیکی بر مبنای مدل های ساختاری دربی میتواند موجب توسعه کشکوره های جنکوبی و در حال توسعه باشد. اما از سوی دیگر میتواند منجر به بکیعدالتی شکود. زمکانی ککه د ورل درحکال توسعه برای بهره برداری از خدمات آموزشی وارد توافقات با سکا زمانه های دوجانبکه و چنکد جانبکه میشوند، شهروندان برای دسترسی به آموزش با سطح کیفیکت بکالا در معکرز هزینه کله های زیکاد آموزش قرار میگیرند به این امید که در آینده کشکور آنهاکا توسعه اقتصکادی داشکته باشکد.

کوهن معتقد است که مدل پیشرفت علم، تحول از یک پارادایم به پارادایم دیگر است و در هر حوزه فکری میتوان پارادایمی را یافت. نظام آموزش جهانی پارادایم جدیدی است که سبب تغییر چهره جهان ما شده و امکان آموزش متناسب با نیازهای عصر حاضر را فراهم آورده است. آموزش جهانی را میتوان به عنوان پارادایم جدیدی در حوزه آموزش و یادگیری در نظر گرفت به گونه های که این شیوه آموزش امکان یادگیری را برای افراد بدون توجه به محدودیتهای زمانی و مکانی به صورت مادامالعمر فراهم آورده است.

۲ - بیان مساله

اگرچه جهانی شدن می تواند به پیشرفت فناوری، بازده بیشتر، مصرف زیادت، سودافزون تر، تجمع ثروت، گسترش شهرنشینی و تقاضا برای مردم سالاری بیشتر و نیز برابری انسان ها منجر شود، رشد نابرابری ها، حاشیه نشینی، حذف شدن افراد از نظام جهانی، افزایش فقر، ازدحام، آلودگی و نیز از بین رفتن م حیط زیست را نیز می تواند به دنبال داشته باشد. این مشکلات را باید به حساب هزینه های جهانی شدن گذاشت و در واقع، اگر جهانی شدن کنترل نشود، تأثیرات سوء آن به مراتب بیش از مزایای آن است. از طرف دیگر، جهانی شدن به تأثیرگذاری بیشتر شرکتهای بین المللی و سازمان های جهانی منجر شده و لاجرم در نقش عوامل تأثیرگذار داخلی و به خصوص دولت، تغییر ایجاد کرده است.

انفجار دانش در علوم و فناوری و توسعه آن به کلیه شئون زندگی انسان و از جمله به حوزه آموزش و پرورش موجب شده که نظام های آموزشی نیز از این فناوری های جدید برای توسعه اشکال جدید آموزشی مانند آموزش از راه دور، آموزش باز، آموزش مجازی و غیره استفاده کنند. به علاوه ورود رایانه ها به نظام آموزش، نظام یاددهی - یادگی ری و آموزش سنتی را تحت تأثیر قرار داده است. مهمترین نکته این است که ورود فناوریهای جدید به آموزش، رشد بی سابقه دانش و جهانی شدن، مشکلات بسیاری را نیز در آموزش موجب شده و چالش های جدیدی را برای این نهاد به وجود آورده است؛ چالش هایی چون آموزش کلیه افراد در سراسر زندگی، تربیت معلمانی نخبه و توانمند به عنوان عامل توسعه در جامعه اطلاعاتی، تحول در ساختار آموزش و پرورش، استفاده از فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی در آموزش، مدیریت غیرمتمرکز و انعطاف پذیر، شهروندانی در ابعاد مختلف و غیره.

۳ - ضرورت تحقیق

آموزش و پرورش جریانی منظم و مستمر است که هدف آن کمک به رشد جسمانی، شناختی، روانی، اخلاقی، اجتماعی یا به طور کلی رشد شخصیت پرورش یابندگان در جهت کسب هنجارهای مورد پذیرش جامعه است و این مقوله فرآیندی است که از طریق آموزش ایجاد می گردد. اگر تا دیروز آموزش تنها از معلمان و مربیان سود می برد و کتاب به عنوان اصلی ترین منبع اطلاعاتی در امر آموزش محسوب می گشت، امروزه آموزش با روش ها و ابزارها و محیطهای جدید ارتباطی روبرو شده است. پیشرفت های اخیر در صنعت رایانه و اطلاع رسانی، ورود و ظهور شبکه های اطلاع رسانی محلی، ملی، منطقه ای و بین المللی و به ویژه اینترنت، چند رسانه ای

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

ها ، فن آوری های ارتباطی ، ابزارها و روش های جدید را پیش روی طراحان ، برنامه ریزان و مدیران و مجریان برنامه های آموزشی قرار داده است .

فن آوری اطلاعات موجب افزایش کارایی فرایند آموزش می گردد و از مهم ترین دستاوردهای آن می توان به موارد زیر اشاره کرد:

• افزایش کیفیت یادگیری و آموخته های دانش آموزان و دانشجویان

• سهولت دسترسی به حجم بسیار بالایی از اطلاعات و دانش های موجود در جهان

• دسترسی سریع و به موقع به اطلاعات در زمان بسیار اندک

• کاهش برخی هزینه های آموزشی

• بالا بردن کیفیت ، دقت و صحت مطالب درسی و علمی

• ارتقای علمی دانش آموزان و دانشجویان

برای اینکه بدانیم آموزش و پرورش کشورها تا چه حدی خود را یا این فرایند منطبق و چگونه از این روشها و تک نولوژیهای نوین جهانی برخوردار شده اند ؟ تحقیق و مطالعه در این خصوص حائز اهمیت می باشد.

۴ - مبانی نظری و پیشینه تحقیق

تأثیر جهانی شدن بر سیستمهای آموزش و پرورش در سراسر جهان بکه اقتصاد منجر شده است . ملاحظاتی که به طور فزاینده ای برای تحمیل اصلاحات نئولیبرالی و محافظه کارانه در استانداردهای جهانی و محلی تلاش میکنند (اپل، ۲۰۱۱) .

طبق تحقیق رازک ، اگر چه روش های علمی و نوآورانه آموزش منجر به دسترسی سریع و کارا به دانش و اطلاعات شده اسکت، از جمله معایب آن دسترسی و برداشت های شخصی افراد از ایکن منابع میباشد که رابطه اشخاص با جوامع را محدودتر میکند . مورد دیگر رابطه با آموزش دهنده و یا مربی می باشد که آموزش و ارتباط حضوری بسیار موثرتر می باشد و فضای ارتباط را ملموستر می کند . در راستای جهانی شدن، دانشگاه های دربی متوجه شدند که فرصتهای زیادی در کشورهای جهان سوم بخصوص در آسیا و آفریقا وجود دارد . بسیاری از دانشگاه های خارجی وارد این کشورها شدند تا آموزش ها، مدارک و مدارج خود را به دانشجویان این کشورها بفروشند که سود قابل توجهی برای مؤسسات آموزشی آنها به همراه دارد . در کنار آن، آموزش از راه دور و همکاری های مشترک نیز از جمله برنامه های این مؤسسات هستند .

چالشهای معرفت شناختی جهانی شدن برای تعلیم و تربیت - دکتر خسرو باقری - دانشیار دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران

در این مقاله نویسنده معتقد است جهانی شدن به منزله فرایند یا طرح و یا فرایند / طرح در نظر گرفته می شود که هرچه سریعتر در حال شکل گیری است . جهانی شدن، در صورت وقوع، تأثیرات خود را بر همه ابعاد معرفتی و علمی به جا خواهد گذاشت . در این میان، تأثیر آن بر معرفت شناسی و از طریق آن بر تعلیم و تربیت، قابل توجه است . با توجه به اینکه یکی از مهمترین محمل های جهانی شدن، ظهور و گسترش انقلاب اطلاعات است . نخستین چالش در این زمینه ناظر به ماهیت دانش یا معرفت است . الگوی پردازش اطلاعات به منزله معیاری برای بازاندیشی در باب معرفت در نظر گرفته شده است . بر این اساس، دانش با ویژگی اساسی پردازش اطلاعات شناخته می شود . به علاوه، مطرح شدن انگاره "واقعیت مجازی" ، از جانب دیگری ما را به بازاندیشی درباره دانش فرا می خواند زیرا همواره واقعیت به منزله موضوع دانش در نظر گرفته شده است و اگر واقعیت، شکل مجازی بیابد، مرز ذهن و عین در که در «اجتماع مجازی» هم نوردیده می شود . هنگامی که به محیط تعلیم و تربیت نظر می کنیم، مفهوم عرصه ارتباطات مطرح شده، چالش دیگری بر موارد پیشین می افزاید، تعلیم و تربیت بر اساس اجتماع های واقعی و کوچک، متشکل از افرادی با علایق مشابه، شکل می گرفته است . در مقابل، اجتماع مجازی، هویت مجازی را به بار می آورد که در آن افرادی در گستره کلان، با علایق متنوع و به شکلی مجازی در شبکه های اطلاعاتی با یکدیگر ارتباط برقرار می کنند . این دگرگونی ها، هم نگرش موضوعی و مجزا به دانش و دانش آموزی را به سوی نگرش کل گرا متحول می سازد و هم روشهای کسب دانش را از روابط اجتماع کوچک مأنوس به روابط اجتماع بزرگ نامأنوس و مجاز متحول می گرداند . ملاقات با این چالشها، تعلیم و تربیت امروز را در معرض دگرگونی عظیمی قرار داده است . اما این دگرگونی، در عین عمق و وسعت

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

بخشیدن به تعلیم و تربیت آن را در محدودیتهای دیدگاه پردازش اطلاعات گرفتار می سازد. از این رو، مواجهه انتقادی با چالشهای مذکور، ضرورتی اساسی است که رشد تعلیم و تربیت در عصر کنونی در گرو آن است. شرح و نقد این چالشها موضوع اصلی این مقاله است.

جهانی شدن و تأثیر آن بر اهداف تعلیم و تربیت - دکتر محمد عطارا ن - استادیار دانشگاه تربیت معلم در این مقاله نویسنده معتقد است پدیده جهانی شدن مقوله ای است که در حال حاضر توجه بسیاری از اندیشمندان و علاقه مندان را در حوزه های مختلف معرفت بشری مانند جا معه شناسی، سیاست، اقتصاد و فرهنگ به خود جلب کرده است. همه کسانی که درباره جهانی شدن سخن گفته اند از دیدگاهی خاص به آن نگریسته و تفسیرهای خاصی از این پدیده ارائه داده اند. چنانکه از معنی جهانی شدن برمی آید مقدماتاً می توان آن را به معنای یکی شدن، یکسان شدن، از اصول و هنجارهای یکسان پیروی کردن و همه گیر شدن یک نحوه زندگی، و ارزشهای خاص دانست. سیر جهانی شدن ایجاب می کند که طرز تلقی ما نسبت به جهان، انسان، علم، یادگیری و شیوه های آن و سایر عناصر مربوط به تعلیم و تربیت تغییر کرده و دوباره تعریف و توصیف شوند.

۵ - تعریف آموزش و پرورش

در واژه نامه فلسفه و علوم اجتماعی آموزش یا تعلیم به معنای تدریس است و در مقابل تعلم قرار می گیرد. آموزش مشروط به فراهم ساختن شرایطی است که دانش آموختن را برای دانش آموز در داخل یا خارج از مدرسه تسهیل کند. آموزش خاص تر از پرورش است؛ زیرا پرورش گذشته از انتقال معلومات به دانش آموز شامل رسیدگی به تغییر خصوصیات و تهذیب اخلاق او نیز می شود، اما آموزش فقط به انتقال معلومات از راههای مختلف می پردازد. مفهوم تعلیم یا آموزش، مفهوم نیاز به معلم را در بردارد در حالیکه تعلم چنین مفهومی را نمی رساند، زیرا متعلم می تواند به تنهایی علم را تحصیل کند و چه بسا که استقلال او در دانش آموختن تأثیر عمیق تری از دانش آموختن بوسیله آموزگار در جان او ببار آورد. (صلیبا، ۱۳۷۰)

۶ - ماهیت آموزش و پرورش

آموزش و پرورش در نگاه اول از دو کلمه تشکیل شده که به ظاهر دو معنی را القا می کنند. مقصود از آموزش، آموختن و منظور از پرورش، تربیت، بار آوردن، به ترقی و کمال رسانیدن است. پرورش بدون آموزش امکان پذیر نخواهد بود. به عبارت دیگر این دو کلمه را نمی توان از یکدیگر جدا کرد. زیرا وقتی فرد آموزش می یابد تحت تأثیر نوعی پرورش هم قرار می گیرد که ناشی از آموخته ها مهارت های آموزشی است و بالعکس هر نوع پرورشی نیازمند آموزش های گفتاری، نوشتاری و عملی است. به همین دلیل است که این دو کلمه همواره با هم استعمال می شوند. چون هر وقت آموزش به کار رود پرورش به ذهن متبادر می شود و بالعکس. (نیکزاد، ۱۳۷۹).

۷ - اهداف آموزش و پرورش

ارزش و کاربرد هر سیستم آموزشی به هدفهای آن وابسته است. هدفهای آموزشی که خود مبنای مقایسه نظام های مختلف هستند، سمت و سوی عملکرد نظام را مشخص می کنند. نظام های آموزشی به منزله ابزارهایی هستند که از یک سو برای پیشرفت اجتماع و از سوی دیگر برای حفظ میراث گذشتگان و ارزشهای انسانی جامعه به کار گرفته می شوند. برخی از هدفهای آموزشی را که در اغلب نظامهای آموزشی جهان به صورت مشترک گنجانده شده اند، می توان به شرح زیر بیان کرد:

- 1- تقویت مبنای مذهبی و اخلاقی در دانش آموزان.
- 2- پرورش تن و روان دانش آموزان با ایجاد مهارتهای علمی و بهداشتی در آنها.
- 3- آموزش و مهارتهای علمی، فنی و هنری به دانش آموزان.
- 4- آشنا ساختن دانش آموزان به طرز تفکر درست و منطقی.
- 5- آشنا ساختن دانش آموزان به مبنای ملی و میراث تاریخی.
- 6- مهیا ساختن جوانان برای احراز شغل.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

در یک نظام جامع آموزشی، باید به هم ه این هدفها در حد لازم توجه شود، نه آنکه یک یا چند مورد از آنها مورد تأکید قرار گیرد و تمام فعالیتها و تلاشهای آموزشی مصروف تقویت آنها گردد (فرجاد، ۱۳۸۲).

۸ - مفهوم جهانی شدن

جهانی شدن در معنای امروزی خود پدیده های نسبتاً جدیدی است که به گونه های مختلفی تعریف و تفسیر شده است. گرچه مفهوم جهانی شدن به طور گسترده ای مورد استفاده قرار میگیرد اما یک تعریف واحد و مورد قبول همگان در مورد آن وجود ندارد. بنابراین برای آغاز بررسی، یک تعریف اولیه از آن مطرح میشود، جهانی شدن به چندگانگی ارتباطات و پیوندهایی اشاره میکند که به فراسوی دولت ها یا جوامعی که نظام های جهان مدرن را تشکیل میدهند، میپردازد.

رابرستون مفهوم جهانی شدن را اینگونه تشریح می کند: « جهانی شدن یا سیاره ای شدن جهان، مفهومی است که هم به فشرده شدن جهان، هم به تشدید آگاهی درباره جهان به عنوان یک کل، هم به وابستگی متقابل و واقعی جهان و هم به آگاهی از یکپارچگی جهان در قرن بیستم اشاره میکند.

مک گرو، میگوید: جهانی شدن، عبارت است از برقراری روابط متنوع و متقابل بین دولتها و جوامع که به ایجاد نظام جهانی کنونی انجامیده است و نیز فرآیندی که از طریق آن، حوادث، تصمیمات و فعالیتها در یک بخش از جهان، میتواند پیامدهای مهمی برای سایر افراد و جوامع در بخشهای دیگر کره زمین داشته باشد.

انفجار دانش و اطلاعات در عصر فناوری اطلاعات یکی از عوامل جهانی شدن آموزش می باشد. معرفی رایانه و اینترنت و آموزشهای مبتنی بر تکنولوژی های مختلف به انتشار دانش و اطلاعات به میلیون ها نفر در سرتاسر جهان کمک کرده است. ظهور آموزش مبتنی بر تکنولوژی انقلابی را دیجیتال میتواند بدون سفر کردن به نقاط دیگر جهان به تحقیقاتی که در آنجا انجام شده است، به صورت ۲۴ ساعته دسترسی داشته باشد. (کلنر، ۲۰۰۰).

جهانی شدن تعلیم و تربیت مسائل و پرسشهای متعدد و جدی مسئولیت پذیری (مسئولیت عملکردی متخصصین تعلیم و تربیت در قبال بروندادها و فرآورده های آموزشی)، مدارس بهتر، مفروضات برنامه ریزی درسی، آموزش اجباری، آموزش الکترونیک، تربیت معلم، و اصلاحات در مدرسه مطرح می کند. دسترسی به این وضعیت آسان نخواهد بود. در واقع، بدون بازنگری اساسی و بازبینی اجتماعی در اهداف و رویه ها، راهی جز در حاشیه قرار گرفتن برای نظام های آموزشی وجود نخواهد داشت. واقعیت آن است که جهانی شدن قادر است حاکمیت ملی را به ویژه در زمینه های آموزشی، اقتصادی و مالی دچار نقصان کند؛ لیکن می توان راهکارهایی برای مقابله با این چالش ارائه داد. این فرایند باید از طریق واگذاری تصمیم گیری و مسئولیت پذیری آموزشی به مدارس آغاز شود. تقسیم کردن نواحی بزرگ آموزشی به نواحی کوچک پاسخ آن نیست. مدارس، همانند افراد، از لحاظ اندازه، مشکلات، مشتریان، ظرفیت کاری و نوع خدمات رسانی متفاوتند. جهانی شدن کمک م یکنند تا مدارس برنامه های متناسب با شرایط و نیازهای محیطی خود را با رعایت اصل تنوع پذیری طراحی کنند.

۸-۱ - جهانی سازی، فرهنگ و آموزش و پرورش در هزاره جدید

نویسندگان این کتاب معتقدند جهانی سازی مشخصه عصر ماست. این پدیده مباحث عمده ای را در حوزه های سیاست و اقتصاد ایجاد کرده است. بسیاری از ابعاد این پدیده ناشناخته است. آموزش و پرورش محور این گمنامی است. این کتاب قصد دارد به این مسئله بپردازد که چگونه جهانی سازی و مهاجرت در مقیاس بزرگتر، بچه ها را چه در داخل و چه در خارج از مدرسه تحت تأثیر قرار می دهد. با در نظر گرفتن تحولات تاریخی، فرهنگی، تکنولوژیکی و تغییرات جمعیتی، دانشمندان علوم اجتماعی معتقدند تحولات جهانی نیاز دارد که جوانان با مهارتهای جدید آشنا شوند و نحوه نگرش و تفکرشان را فراتر از آنچه که دارند آموزش می بینند، گسترش دهند (سوارز اوزاگا، ۲۰۰۴).

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

۸-۲- تاریخچه جهانی شدن آموزش و پرورش

خاستگاه زمانی تحولات در آموزش و پرورش به دو رویداد مهم تاریخی بر میگردد: یکی زنگ خطر بحران جهانی در فرانسه در سال ۱۹۶۸، که برخاسته از نهضت فکری ریشه‌داری بود که نظام آموزشی موجود را زیر سؤال برد. این رخداد که به "رویداد ماه مه" معروف است، برخاسته از دانشگاهها، دبیرستانها و بهطور کلی اشتغالهای فکری فردی و اجتماعی تمامی افرادی بود که به نحوی وابسته به آموزش و پرورش بودند، یا نظام آموزشی آن زمان سرنوشت ناخشنودی برای آنها رقم زده بود. این نهضت و شورش در واقع عصبانی بود که نسل جوان فرانسه بر علیه نظام آموزشی بر پا کرد. نارضایتی عمده از آنجا سرچشمه میگرفت که استادان دانشگاه در سال ۱۹۵۹ پیشنهادی مختلفی برای تغییر نظام آموزشی به وزیران آموزش و پرورش داده بودند، اما مورد تصویب قرار نگرفته بود (رووف، ۱۳۷۹).

لازم به توضیح است که در تاریخ آموزش و پرورش کشورهای جهان، حرکت از نیمه دوم قرن بیستم، اغلب نظامهای آموزشی در ساختارهای سنتی خود و مشابه آنها و غالباً اقتباس گونه از الگوهای متداول اروپایی عمل میکردند. ساختار کلی این الگوها در آموزشکدهها یا واحدهای آموزشی بهنام دانشسراها یا کالجهای تربیت معلم در کشورهای مختلف جهان، با اعتبارهای علمی-آموزشی متفاوت خلاصه میشود (گاستون میلاره، ۱۳۷۱).

در ابتدای آخرین ربع قرن بیستم، جهانیان دریافتند که آموزش و پرورش نمی تواند و نباید از واقعیت های زندگی دور بماند. این موضوع ورد زبانها شد و سرانجام نظام آموزشی تازه های را پیرایخت و معلم را در پایه و شالوده خود قرار داد. از آن به بعد در گیرودار دگرگونی های محتوایی برنامهها و نوآوری های آموزشی نقش معلم عمدتترین موضوعی بود که بیشترین توجه را به خود جلب میکرد. به دنبال این موضوع در نوامبر ۱۹۸۰ یک گروه بینالمللی متشکل از شخصیت های علمی، آموزشی تایلند، فرانسه، یوگسلاوی، هند، برزیل، آمریکا و... بهعنوان مشاور دبیرخانه یونسکو در پاریس گردهم آمدند و موضوعات اساسی آموزشی را مورد بررسی قرار دادند. پس از آن دومین گردهمایی بین المللی تفکر درباره آینده آموزش و پرورش در دسامبر ۱۹۸۱ در پاریس تشکیل شد و به جمع بندی و نتیجه گیری از کوشش های به عمل آمده پرداخت. اهم این نتایج عبارت بودند از:

اهمیت دادن به نقش معلم و طولانی کردن مدت کارآموزی و بازآموزی تربیت معلم؛

گسترش کمی و کیفی تربیت معلم متناسب با رشد و گسترش آموزش و پرورش؛

تحول در برنامه های آموزشی، محتوای کتابهای درسی و اضافه شدن منابع دانش و اطلاعات از قبیل: روزنامه ها، کتابخانه ها، موزه ها، فیلم، برنامه های رادیویی و تلویزیونی و (یونسکو، ۱۹۸۴).

همه اقدامات بهعمل آمده سبب پیوند آشکارتر و ضروریتر آموزش و پرورش با جامعه، اقتصاد، علم و فناوری، فرهنگ، و نیز با دنیای خارج از مرزها، گردید تا با جهتگیری صحیح به سوی استعدادهای فردی سازگاری های بیشتری پیدا کند. در نتیجه در برنامه های آموزش علوم، در کشورهای پیشرفته تا دگرگونی های علمی بیشتری توصیف و به کار گرفته شدند. رسانه های گروهی و ارتباطات جمعی نیز به مسائل آموزش و پرورش پرداختند و به تدریج در خدمت رشد اقتصادی و اجتماعی درآمدند؛ در واقع نوعی آموزش غیر مدرسه ای هم به وجود آمد. در سال ۱۹۹۱ که به سال اندیشه ها، نظریه پردازی ها و ترغیب ها معروف است، سه کتاب اثرگذار منتشر شد که بر تحولات جهانی آموزش و پرورش تأثیر جدی گذاشت. آموزش و پرورش نوین به معنای یادگرفتن در زندگی و از زندگی، و نیز فهمیدن جهان درحال تغییری است که در آن زندگی میکنیم. آموزش و پرورش یعنی یادگیری، یادگیری بر اساس این اصل، نظام های آموزشی باید از بن متحول شوند. بهره گیری از علوم و فناوری های جدید یعنی یاری جستن از آنها برای رویارویی با مهمترین چالش هایی که در آینده گریبان گیر بشریت میشوند (کینگ و اشنايدر، ۱۹۹۰).

از سوی دیگر برخی اعتقاد دارند که جهانی شدن آموزش و پرورش مانند سایر ابعاد جهانی شدن چون متأثر از فلسفه نئولیبرال است منجر به خصوصیت آموزش میگردد و این امر با شعار پرورش انسانهای توانمند چندبعدی مغایرت خواهد یافت. زیرا در این

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

صورت، مستعدان بیسرمایه که توانایی استفاده از بخش خصوصی را ندارند در عرصه رقابتهای بینالمللی جایی نخواهند داشت (وارگاس، ۲۰۰۰).

"مارتین کارنوی" در تحلیل جامع خود معتقد است که بررسی جهانی شدن فراتر از تأثیر آن بر کلاس درس است. گرچه روش عرضه دانش در کلاس درس بخش مهمی از تولید دانش است، اما در این فرایند نیروهای خارجی متعددی بر جهانی شدن و تولید دانش اثر می گذارند. بر این اساس کارنوی در مسیر شناسایی چگونگی تأثیر جهانی شدن بر آموزش و پرورش به پنج عامل اساسی اشاره می کند:

- (۱) تغییر سازمان کار و ظهور اقتصاد دانش محور و اهمیت یافتن مهارت نیروی انسانی؛
- (۲) تربیت مهارت های برتر برای جذب سرمایه گذاری خارجی؛
- (۳) سیاسی شدن اصلاحات آموزشی؛
- (۴) گسترش نفوذ اینترنت و آموزش مجازی؛
- (۵) ضرورت جهتگیری هر چه فزون تر نظامهای آموزشی به سمت آموزش بین فرهنگی.

فناوری اطلاعات به تدریج بخشی از برنامه های درسی مؤسسات آموزشی شده و این اقدام به منظور گسترش کیفیت آموزش با هزینه های کمتر و از راه دور، و نیز عرضه کیفیت برتر آموزشی با استفاده از اینترنت صورت میگیرد. این نوع سیاستگذاری موجب ارتباط هر چه گسترده تر دانش آموزان در سراسر دنیا با یکدیگر میشود. در این رابطه کیفیت نظام های آموزشی به طور متزایدی در سطح جهانی مورد مقایسه قرار میگیرد. این مقایسه ها تأکید بسیاری بر برنامه های درسی علوم و ریاضی، زبان انگلیسی و مهارتهای ارتباطی دارند. امتحانات و تعیین استانداردهای آموزشی بخش وسیعی از تلاش هایی هستند که به منظور ارتقای سطح مسؤولیت و پاسخگویی نظام آموزش و پرورش در قبال جامعه، مورد توجه قرار گرفته اند. با سنجش دانش تولید شده، کارکنان و مدیران آموزشی نیز مورد ارزشیابی قرار میگیرند. اما روش امتحانات به شدت متأثر از محیط سیاسی و اهداف نظام آموزشی است. لذا برای توسعه سیاست های اثربخش به منظور بهبود نظام آموزشی باید گرایشات سیاسی-عقیدتی امتحانات از چارچوب و محتوای مدیریت نظام های آموزشی مجزا گردد. (مهرعلیزاده، ۱۳۸۳).

۸-۳- دیدگاه موافقین جهانی شدن در آموزش و پرورش

این گروه معتقدند که جهانی شدن باعث نزدیکی بیشتر کشورها از نظر مبادلات اقتصادی و فرهنگی میگردد و در نتیجه موجب همکاری و رقابت جهانی در زمینه های علمی، فرهنگی، ورزشی و هنری نیز خواهد شد. بر اساس نظر این گروه، در دیدگاه جهانی، آموزش و پرورش به عنوان وسیلهای برای شرکت در فعالیت های جهانی است. و افراد باید آموزش ببینند تا بتوانند در عرصه های بین المللی موفق باشند و این اهداف، امری فراتر از موفقیت اقتصادی قلمداد میگردد. از نظر این گروه، جهانی شدن میتواند منجر به نوعی ترکیب فرهنگ ها گردد که در درون مرزهای ملی صورت می پذیرد. توانایی زندگی کردن، فهمیدن و ارزش گذاردن بر تفاوت های فرهنگی یکی از ارزشمندترین درسهای آموزش و پرورش است که در دیدگاه جهانی می توان آن را برآورده ساخت (سازاران، ۲۰۰۱).

۸-۴- دیدگاه مخالفین جهانی شدن در آموزش و پرورش

این گروه معتقدند: در حال حاضر جهانی شدن سعی در ایجاد علائق مشترک برای کسانی دارد که طرفدار آموزش و پرورش دولتی هستند. افرادی که براین باورند در هر منطقهای از دنیا که زندگی کنند باید بتوانند فرزندان خود را به مدرسه بفرستند و از امکانات آموزش عمومی بهره گیرند. کسانی که اعتقاد دارند برابری در بهره گیری امکانات آموزشی تنها در سایه آموزش و پرورش عمومی امکانپذیر است؛ چراکه بودجه آن توسط دولت تأمین شده و برای همه یکسان ارائه می گردد. آموزش و پرورش که دموکراتیک

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

بوده و مخصوص صاحبان پول و سرمایه نباشد. اما طرفداران جهانی شدن، تصور میکنند که با مطرح نمودن نتایج نظیر یکپارچگی اقتصادی، بی مرز شدن و یگانگی فناوری کشورها و غالب بودن ایدئولوژی نئولیبرال میتوانند منشأ علائق مشترک باشند (کوهن، ۲۰۰۰).

۹- چالشهای آموزش و پرورش ایران

به منظور تبیین بهتر موضوع، ابتدا برخی از چالشهای آموزش و پرورش کشور از منظر بین المللی و جهانی بررسی و سپس عملکرد آموزش و پرورش در راستای مواجهه با این چالشها مورد مطالعه قرار میگیرد:

۹-۱- فرصتها

الف) حقوق شهروندی، مردمسالاری و مشارکت اجتماعی

دومین موضوعی که امروزه در سطح بینالمللی خیلی اهمیت دارد، دموکراسی، مدنیت و نقش آموزش و پرورش در آن و نقش و حقوق انسان در جامعه و مدرسه است. بهعبارت دیگر نسبت انسان با جامعه، جامعه با مدرسه و بالاتر از آن نسبت جوامع با یکدیگر و نقشی است که آموزش و پرورش در این میان دارد. بحث دیگری که در این حوزه مطرح است بحث مشارکت انسان در جامعه است. مشارکت در اداره جامعه، فعالیتهای مدنی و مطالبه حقوق شهروندی نیاز به شناخت لازم، مهارتهای خاصو نگرشهای سازنده دارد. مشارکت آموختنی است و باید آن را از همان کلاس درس و خانواده بیاموزیم و تمرین کنیم. آموزش و پرورش نقش ویژه‌ای در آموزش و تمرین این مشارکت در میان کودکان دارد (سرکارانی، ۱۳۸۲).

فناوری نوین به ویژه فناوری اطلاعات و ارتباطات و نسبت آن با آموزش و پرورش موضوع دیگری است که آموزش و پرورش در قرن بیست و یکم با آن روبه رو است و آنچه در اینجا به عنوان یک بحث نو مطرح است، بهره گیری از فناوری نوین اطلاعات و ارتباطات در فرایند یاددهی-یادگیری است. استفاده از فناوری ارتباطات در آموزش و پرورش بدین معنی است که ما باید این فناوری را به کلاس درس آورده و در فرایند یادگیری از آن بهره گیریم تا دانش آموزان نسبت به این فناوری نگرش سازندهای پیدا کنند. (همان)

۹-۲- تهدیدها

الف) ورود رایانه به آموزش و پرورش

خطراتی که ممکن است ورود رایانه به تعلیم و تربیت داشته باشد، عبارتند از: منزوی شدن دانش آموزان از جامعه، خدشه‌دار شدن رابطه معلم و دانش آموز، در معرض خطر قرار گرفتن آموزش ارزشهای انسانی و بیش از حد قالبی شدن تعلیم و تربیت.

ب) اینترنت

امروزه آسانترین کار برای دانش‌آموزان و دانشجویانی که با اینترنت سرو کار دارند، کاربرد نابه جای آن است. آنها از موضوع مورد تحقیق خود واژه‌هایی را انتخاب و با استفاده از موتورهای جستجوگر مطالب را پیدا، و با قرار دادن مطالب مختلف کنار هم، چیزی به عنوان تحقیق ارائه میدهند. امروزه، دانش آموزان و دانشجویان با استفاده از اینترنت تحقیقات خود را انجام میدهند.

ج) تک فرهنگی و از بین رفتن فرهنگ‌های بومی

هویت ملی که منتج از مفهوم هویت می باشد، ملت‌ها را قابل شناسایی و از هم متمایز میکند. هویت ملی، ابزاری برای تفکیک یک ملت از ملت دیگر با تکیه بر آگاهی مشترک حول مفهوم یا مفاهیم تعریف شده جمعی است و تا زمانی که آگاهی مشترکی برای تفکیک خود از دیگری به وجود نیاید، هویت ملی، امکان شکل‌گیری ندارد. در ارتباط با مقوله جهانی شدن مسئله نگران کننده، رشد تک فرهنگی جهانی است، فرهنگی که از سوی رسانه‌های جهانی غرب و شبکه‌های روابط عمومی آنها تبلیغ میشود، فرهنگی که به مردم دیکته میکند که چه بپوشند، چه بخورند، چگونه زندگی و چگونه فکر کنند (یانگ، ۲۰۰۲).

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

این فرهنگ، با آنکه در بستر روشنگری اروپا شکل گرفته، امروزه تفسیری کاملاً آمریکایی پیدا کرده است. این فرهنگ، به انسان، نگاهی تک بعدی و مادی دارد. بر این پایه، در حوزه رهبری ایدئولوژیک آمریکایی همه تجزیه و تحلیل‌ها در حیطه فناوری مادی صورت میگیرد و همه دل مشغولی‌ها، به بهینه سازی و بهره‌وری این دنیایی محدود میشود. این سلطه جویی فرهنگی با موانعی چون فرهنگ انقلاب اسلامی مواجه است که سعی دارد، براساس دو پایه توأمان مادیت و معنویت، نقشی جهانی ایفا کند. جدال بین این دو فرهنگ جهان نگر از بدو پیروزی انقلاب اسلامی آغاز شده و با طرح پروژه جهانی سازی شدت یافته است. یکی از ابعاد جدال بین فرهنگ انقلاب اسلامی ایران و فرهنگ جهانی سازی آمریکایی، در معناسازی فرهنگی است. فرهنگ، گاه به عنوان یک نظام معنا دهنده تعریف میشود. در این معنا، فرهنگ در پی کنترل دیگران است و برای دستیابی به این امر، فرهنگ آمریکایی میکوشد تا ارزشهای همسو و همگن با آمریکا را در کشورهای اسلامی از جمله ایران ترویج کند. یکی از راههای معناسازی فرهنگی، هویتزدایی فرهنگی است. مسخ تاریخی یا هویت زدایی تاریخی، بدین معنا است که گذشته افتخارآمیز یک ملت از آنان سلب و در ذهنیت آنان نسبت به آینده، بی تفاوتی ایجاد گردد؛ به گون‌های که صرفاً در مسائل روزمره محصور شوند (شیرودی، ۱۳۸۳).

د) پدیده بیسوادی مدرن

افزایش جمعیت خواهان دسترسی به اطلاعات و کسب مدارج عالی علمی، محدودیت‌های مادی و انسانی موجود بر سر راه تأمین این نیازها و تحول فرایندهای تغییرات اجتماعی، مانع از آن میشود که همچنان روشهای سنتی آموزش بتوانند برای پاسخگویی به نیازهای جهانی معاصر مورد توجه قرار گیرند. در این خصوص می‌توان به پیدایش پدیده‌های نوینی همچون: دانشگاههای مجازی و استفاده از روشهای الکترونیکی اشاره نمود، که متأسفانه مشارکت و سهم ما در طراحی یا کاربرد این مقولات بسیار پایین است (افتخاری، ۱۳۸۲).

و) آموزش زبان خارجی

جهان امروز از کشورهای متعدد و گوناگونی تشکیل شده که هر یک به سبب تاریخ خاص خود از فرهنگ و زبان متفاوتی برخوردار است و این تنوع و گوناگونی، گاهی امکان زندگی مشترک انسانها در کنار یکدیگر را دشوار میسازد؛ چرا که زبان روش انتقال دانش را نیز بیان میکند (پیام یونسکو، ۱۳۷۹).

به علاوه، انتقال یک مفهوم از فرهنگی به فرهنگ دیگر، همواره مستلزم چالش تغییر از یک نظام فکری به نظام فکری دیگر است و این نظام‌های فکری غیرقابل مقایسه می‌توانند منبع متقابل عدم درک، سوء تفاهم و حتی تحقیر و بی‌اعتنایی افراد و اقوام به یکدیگر شوند. (مانسورا، ۲۰۰۰).

امروزه، کسب مهارت‌های مربوط به یک یا چند زبان خارجی به وسیله شهروندان کشورهای مختلف، پیش شرط لازم برای مشارکت همه جانبه در جامعه بین‌المللی و استفاده از فرصت‌های آن است. این ضرورت در حدی است که برای مثال، در اروپا توصیه میشود که حداقل دو زبان خارجی مربوط به سایر کشورهای اروپایی به وسیله نسل جوان این قاره فرا گرفته شود تا امکان تفاهم و ارتباط بیشتری بین مردم این کشورها ایجاد گردد. پدیده جهانی شدن بر آموزش و پرورش نیز تأثیرگذار شده و یکی از ابعاد آن، مسئله جابه‌جایی استاد، دانشجو و دانش در سراسر جهان است. از این رو، فارغ‌التحصیلان مدارس و دانشگاه‌ها تنها با بازار کار در داخل کشور روبه‌رو نیستند و در صورت دستیابی به تخصص مورد نیاز و قابل رقابت در منطقه و یا صحنه‌های بین‌المللی می‌توانند در هر جا که مایل باشند به آموزش بپردازند. بدون شک، دانستن زبان خارجی و تسلط بر آن یکی از پیش شرط‌های این جابه‌جایی و تحرک برای جست‌وجوی تحصیل و اشتغال در سایر مناطق جهان است و آموزش و پرورش باید این مسؤلیت را بپذیرد که آموزش زبان خارجی را به عنوان یک ابزار ارتقای علمی و نیز وسیله اشتغال و تحصیل شهروندان کشور در نظر گرفته و با رعایت کیفیت این آموزش و اعتدالی آن در سطح استانداردهای منطقه‌ای و جهانی، شرایط را برای حضور نیروهای کیفی و برتر جامعه فراهم سازد (ایرودیک، ۲۰۰۱).

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

۱۰ - نتیجه گیری

همانگونه که در قبل اشاره شد جهانی شدن به عنوان یک پارادایم اصلی در دوران حاضر، همه شئون زندگی بشر را دستخوش تغییر کرده است. در هم تنیدگی اقتصادهای جهان، تسلط سازمانهای فراملی بر آنها، شتاب فزاینده تحولات، راه را برای فعالیت شبکه های فراملی در همه عصرها فراهم کرده است. امروزه دیگر هویت انسانها تحت تأثیر یک جامعه و یا یک ساختار اجتماعی ثابت قرار ندارد، بلکه از یک هویت اجتماعی در عرصه بین المللی نیز متأثر می شود. بسیاری از نویسندگان ویژگی های اصلی جهانی شدن را در مفاهیمی چون ظهور دهکده الکترونیک جهانی، انقلاب اطلاعاتی، فشردگی زمان و مکان، گسترش جهانی آگاهی، کم رنگ شدن مرزهای جغرافیایی و ظهور عصر سیبرنتیک خلاصه کرده اند. با این حال، با حرکت شتاب آلود این فرایند، جایگاه کشورها در ساختار سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جهانی در حال تعریف مجدد می باشد. آنچه مسلم است فرایند جهانی شدن نظام اجتماعی جامعه ما را به ویژه از نظر آموزش و پرورش تحت تأثیر قرار داده است. لذا با توجه به یافته های تحقیق و با توجه به گستردگی تأثیرات جهانی شدن، رهیافتهای و پیشنهادهای برای سیاستگذاران و برنامه ریزان آموزشی کشور ارائه می گردد.

مهمترین تغییر و دگرگونی در فرایند جهانی شدن وظیفه معلمان است و به تنوع محمل های اطلاعاتی مربوط میشود به علاوه انتظار میرود که ابزارهای ارتباطی فراتر از کتابهای درسی باشند. باید در نظر داشت که در فرایند جهانی سازی ممکن است همراه تغییر جهان بینی، فرهنگ ها و اعتقادات گوناگون انسان، اهداف آموزش و پرورش نیز تغییر کند لذا باید مراقب بود که در این راه به ارزشها و فرهنگ اصیل جامعه لطمه ای وارد نشود.

پذیرش جهانی سازی به خصوص در عرصه آموزش و پرورش، مستلزم حضور فعال و مشارکت مبتنی بر منافع و مصالح ملی است. با بهره گیری از اندیشه جمعی و پایداری همگانی به پاسداری از منابع جامعه، موجبات این مشارکت باید به گونه ای فراهم آید که از شتاب زندگی های غیرقابل توجیه و اقدامات غیرکارشناسانه پرهیز شود و قابلیت ها نیز از قوه به فعل درآیند. باید ظرفیت های جامعه و به خصوص بخش آموزش و پرورش برای پذیرش جهانی سازی و بومی کردن تفکرات جهانی در راستای توسعه پایدار شناسایی و سنجیده شوند. باید زیرساختهای مناسب فرهنگی، اجتماعی و حتی اقتصادی مورد نیاز این کار در جامعه تدارک دیده شود. معلمان باید استفاده از فناوری های نوین اطلاعاتی و ارتباطی را به عنوان ابزار دسترسی به اطلاعات و آموزش در حوزه آموزش و پرورش با در نظر گرفتن جنبه های مخصوص آموزشی، در اولویت قرار دهند. در این راه باید به تعیین راهبردهای کلان پرداخت و به مدیریت تغییر توجه داشت. باید در نظر گرفت، تغییر، فرایندی است که صورت خواهد گرفت و پیش از آن که مجبور شویم به تغییر تن دهیم، باید خود را با شرایط و مقتضیات آن سازگار و تغییرات را نهادینه و بومی سازی کنیم. باید از ابزارهای نوین آموزشی و ارتباطی در مسیر توسعه پایدار بهره جوییم زیرا توسعه بر مبنای دانش مداری و دانایی محوری، محقق میشود.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

منابع

- افتخاری، اصغر ۱۳۸۳: مجموعه مقالات جهانی شدن: بحرانهای فراگیر نظام بیات، محمد مراد ۱۳۸۳: مجموعه مقالات جهانی شدن: جهانی شدن و ضرورت تعامل و گفتگوی فرهنگی، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- رابرتسون، رونالد ۱۳۸۰: جهانی شدن، ترجمه کمال پولادی، نشر ثالث.
- رابرتسون، یان ۱۳۷۲: درآمدی بر جامعه، حسین بهروان، نشر آستان قدس رضوی.
- رؤف، علی ۱۳۷۹: جنبش جهانی برای بهسازی تربیت معلم، وزارت آموزش و پرورش، دانشکده تعلیم و تربیت سرکارآنی، محمدرضا ۱۳۸۲: اصلاحات آموزشی و مدرن سازی) با تأکید بر مطالعه تطبیقی آموزش و پرورش ایران و ژاپن(، انتشارات روزنگار، چاپ اول، تهران.
- سینک، راجاروی، ۱۳۳۹ آموزش و پرورش برای قرن بیست و یکم، ۱۶۶۱، ترجمه بهرام محسن پور، تک نگاشت شماره ۶، پژوهشکده تعلیم و تربیت.
- کینگ، الکساندر و اشنایدر، برتراند ۱۳۷۴: نخستین انقلاب جهانی، باشگاه رم، ۱۹۹۰، ترجمه شهیندخت خوارزمی، انتشارات احیاء گارت، جی. مارتا ۱۳۷۶: مطالعاتی برای قرن بیست و یکم، ۱۹۹۱، ترجمه غلامحسین نفیسی، تک نگاشت شماره ۹، پژوهشکده تعلیم و تربیت.
- گاستون میالاره، ژان و یال ۱۳۷۱: تاریخ جهانی آموزش و پرورش، جلد اول، ترجمه محمد رضا شجاع رضوی، آستان قدس، معاونت فرهنگی. مهرعلیزاده، یدالله ۱۳۸۳: جهانی سازی و نظامهای آموزشی با تأکید بر کشور ایران، انتشارات رسش، زمستان.
- نورانی خجسته، مهدی ۱۳۷۹: برندگان و بازندگان، پیام یونسکو، شماره ۳۵۹
- نیکزاد، محمود ۱۳۷۹: تربیتی های نظریه اصول، تهران اول، چاپ ققنوس، انتشارات .
- هیلگارد، ارنست و باور، گوردن، ۱۳۷۱، نظریه های یادگیری، ترجمه محمدنقی برهنی، مرکز نشر دانشگاهی، تهران
- یونسکو: آموزش و پرورش برای قرن ۲۱، ملبورن، گروه مترجمان، تک نگاشت ۲۷.
- یونسکو ۱۳۶۸: تفکر درباره تحولات آینده آموزش و پرورش، پاریس، ۱۹۸۴، ترجمه دکتر محمد علی امیری، دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه ها، وزارت آموزش و پرورش.
- یونسکو ۱۳۷۷: اعلامیه کنفرانس جهانی آموزش و پرورش برای همه، تایلند، ۱۹۹۰، فصلنامه تعلیم و تربیت، تک نگاشت شماره ۱۵، پژوهشکده تعلیم و تربیت.

Abudahu, A.: School-based management, IIEP, UNESCO publishing, 1999.

Edwards. R. and R. Usher: Globalization and Pedagogy. London and New York, Rutledge. 2000.

Eurydice: Foreign language teaching in schools in Europe, Eurydice European unit, Belgium, 2001.

Suárez-Orozco, Marcelo M. and Desirée Baolian Qin-Hilliard, (2004): Globalization, Culture and Education in the New Millennium published in association with the Ross Institute

Kuehn, Larry. (2000): Responding to Globalization of Education in the Americas-Strategies to Support Public Education.

www.Vcn.bc.ca/idea/ideakuehn.htm

Sundaran, Ambi. (2001): There is nothing that is more important to One's Future than Education.

www.Genevaews.com/gnir.html/current/E2_Alumni.html

Vargas, Stalin. (2000): The Effect of Globalization and Neoliberalism on Education in Ecuador.

www.vcn.bc.ca/idea/Ecuador.htm

World education Forum, Dakar, Senegal, April 2000, Final Report.

<http://portal.unesco.org/>